

növényzetű más alföldi helyeken is. Példányaink kifeszítve 50—56 mm, nagyság dolgában tehát a dél-oroszországi és szibériákat (45—50 mm.) meghaladják. Rujzuk is sokkal kevésbbé erőteljes, ennél fogva azoktól (var. *Suvarovius* Hbst.) különválasztandók.

Hernyőja ismeretlen.

Elterjedési köre: Dél-Oroszország, nyugati Szibéria, Altai, Tarbagatai, Ala Tau A törzsfaj csak Kalabriában és Sziezilián.

3. *Melanargia Larissa* H. G.¹⁾

Hübner, Saml. europ. Schmetterl., fortgesetzt von Geyer. Fig. 896—99 (1827?)

A szárnyak alap zíne sárgás fehér, tövük szélesen barnás-szürke, fehér folt nélkül; a felső szárny közepén keskeny fekete harántos esik fut le: rajza egyébként a *M. Galatea*-éhoz hasonlít, esakhogy szemfoltjai az alsó szárnyon kék vagy fehér pupillájúak. Alul az alsó szárnyon fekete keretben fehér középső szalag és a szegélyen 5 szemfolt van. Kifeszítve 45—55 mm.

Hazánkban június-júliusban Fiume és Portoré környékén és a Velebitben Carlopagóig és Dalmáciáig található. A jóval világosabb és nagyobb var. *Herta* H. G.²⁾ Carlopagónál és Dalmáciában fordul elő május végén. Fiuménál éri el mind a két alak elterjedésének véghatárát nyugat és észak felé.

Hernyőja ismeretlen.

Előfordul a törzsalak a Balkánfélszigeten, Kisázsziában, Armeniában és Kurdisztánban; fajváltozata csak Bulgáriában és Görögországban.

Elterjedési köre: Fiumétől Kurdisztánig 45—38₀ és 34—60₀

Az amerikai lepke-faunáról.

Dr. Seitz A. nyomán.*)

A circumpolaris elterjedésű arctikus faunából kifejlődöt egész fauna Déli-Kanadától Texasig teljesen az európai és közép-

1) Város Thessaliában.

2) A skandinávoknál a föld istennője.

*) Exotische Grossschmetterlinge. Lief. 1.

ázsiai állatvilágot megközelítő jelleget ölt. Nemesak hogy a mérsékelt éghajlatú Észak-Amerikában domináló állatok nagyjából oly csoportokhoz tartoznak, melyeknek az ó-világ azonos éghajlatú területein a főszerep jut, hanem a földrajzi elterjedésben is itt a legfeltűnőbb analógiák mutatkoznak. A lepkék közül mind Európában, mind Észak-Amerikában az *Arctiidák* s az *Argynnis*, *Melitaea*, *Vanessa*, *Apatura* és *Catocala* nemek a vezérlő alakok, és egyedüli lényeges különbségként, már felületes áttekintésnél is szembeszökő a *Hesperidák* túlsúlya Amerikában az ó-világ *Satyridáival* szemben. A megfigyelt alakok teljes száma azonban a két félgömb mérsékelt éghajlatú északi részében csaknem ugyanaz, vagyis a keleti rész szárazulatán, melynek kiterjedése az összes nyugati rész területének körülbelül megfelelő, csaknem ugyan annyi lepke, t. i. mintegy 6500 faj és fajváltozat fordul elő.

Mindez változik, mihelyt Amerikában délnek haladva, elérjük a meleg zónát. Csaknem egy esapásra eltűnt minden hasonlatosság az ó-világgal. A *Morpho*, *Ithomia*, *Melinara* és *Heliconius*, a *Castnia* és *Glaucothis*, a *Pericopsis* és *Cylopeda* nemek sajátos és jellemző alakjainak, az *Erycinidák* sajátos formáinak, a hosszú farkú *Hesperidáknak* stb. az ó-világban nem leljük párját. Ezek a délamerikai faunának oly sajátos jelleget kölcsönöznek, hogy azt földünk legsajátosabb faunájának tekinthetjük.

Hogy ennek daczára szerző az észak- és délamerikai faunának szorosán vett különválasztását nem alkalmazza abban az irányban, melyet a zoographia eddig a neotropikus és nearektikus fauna elkülönítésében követett, azt azzal indokolja, hogy éles határnak alapja itt éppen úgy hiányzik, mint az indiai és ausztráliai faunaterület között. Miként érvénytelennek bizonyul a Wallace által a lepkékre nézve megállapított határ, azonképpen Amerikában is eszerben hagynak azok az elvek, melyek a faunaterületek elkülönítésére különben alkalmazhatók. Ha például összehasonlítjuk az amerikai viszonyokat a sokkal tömörebb Afrikáival, azt tapasztaljuk, hogy a Szaharától délre ninesen *Aporia*, *Euchloë* és *Procris*, ninesen *Vanessa*, *Pararge* és *Ocnogyna* és ninesenek valódi *Zygaenák* sem, szóval hiányzanak éppen azok a fajok, melyek Afrika északi részében a lepkevilág leggyakoribb, legközönségesebb képviselői. Viszont ninesen Észak-Afrikában *Euphuedra*, *Cymothoe* vagy *Euryphene*, szintűgy hiányoznak a többi tropikus Afrikában előforduló *Papilio*- és *Pierida-*

csoportok s az egész tropikus Afrikára fölöttébb jellemző *Amauris*-fajokat hiába keresnök stb.

Oly áthághatatlan gát, minő a növényzet nélküli Szahara, Amerikában teljesen hiányzik. Ennek következtében a határozottan délamerikai *Neotropidák* Kaliforniában s a *Heliconidák* Floridában északi irányban hatolnak fel, viszont az *Argynnis*-, *Colias*-, *Catocala*-fajok stb. az Andesek mentén délnek nyomulnak előre; szóval a két fauna annyira folyik egymásba, hogy vajmi mesterséges határnál jobb, semmiféle határt voununk.

Az amerikai fauna rendkívül gazdag fajokban. Igaz ugyan, hogy a tömör és többnyire határozott esőidény nélkül való Dél-Amerikának lepkealakokban való túlsúlya tetemesen csökkent, mióta az ó-világ fajait annyi helyi varietásra, subspeciesre, eső- és szárazsági formára, havasi és síksági lakókra szétforgácsolták. Hogyha azonban megfontoljuk, hogy bármily fajta lepke Amerikában voltaképpen Kanadától a Hoorfokig repülhetne, anélkül, hogy közvetlen is áthághatatlan akadályba ütköznék, azaz nem találkozna sem oly élesen elzáró sivataggal, mint az Észak-Afrikát Közép- és Dél-Afrikától elkülönítő Szaharával, sem oly széles tengerrel, mint az, mely Ausztriáliát Indiától elválasztja, — akkor egyáltalában nem könnyen érthető, mi az oka annak, hogy a *Castniák*, *Neotropidák*, *Hesperidák* vagy *Catagrammák*-nak csaknem minden amerikai területen sajátos, többnyire semmiféle átmeneti alakkal össze nem kötött formáival találkozunk.

Szerző bővebben ismerteti a délamerikai lepkéknek rikító és ragyogó színekben pazarul pompázó ruházatát s a különös és sajátos modificált módon feltűnő mimikryt, mely bizonyos vidékek abbeli hajlamának felel meg, hogy lakóit uniformizálja, egyöntetűvé tegye. Rámutat továbbá arra, hogy a délamerikai lepkék, valamint az emlősök faunája is nélkülözi az összes gigantikus alakokat. A lepkék mérete közepes határok közt mozog s alakjukban sem mutatják azt a grotteskre, az érthetetlenségre való hajlamot, melyet az ó-világ faunáiban számos faj, pl. *Leptocirrus*, *Sericinus*, *Drurya* stb. tanúsítanak. Az alsó szárny farkiezáira nézve az amerikai lepkék ritkán haladják meg a barokk formák határát. Az amerikai faunának eme nehezen magyarázható sajátosságaihoz járul még néhány más is, melynek oka érthetőbb-pl. a horodimorphismus a déli részen, ahol tulajdonképpeni eső- és száraz évszak ninesen.

Amerikában a lepkék bősége szorosan helyhez kötött, ami a növényzeti viszonyok sajátosságával magyarázható. Valamint az ó-világ steppeterületei, azonképpen az északamerikai praeriák s a délamerikai pampasok nem képesek nagy alakbőséget vagy akáresak imposáns vagy elegáns fajoknak csak mérsékelt számát is létrehozni. Ennélfogva a *Morphók*, a nagyobb *Nymphalidák*, a *Castniák* meglehetősen közvetlenül eltűnnek, mihelyt a dél- és középamerikai nagy erdőséget elhagyjuk. S az az oka annak is, hogy az erdőkben szegény, vagy erdőitől megfosztott nyugatindiai szigetek Lepke-faunájuk tekintetében annyira elmaradnak a szomszédos szárazulat faunája mögött, holott viszont Keletindia szigetei lepkékben különösen gazdagok.

A lepkészre nézve, aki az amerikai kontinens különböző pontját meglátogatja, nagyon meglepő az a nagy hasonlatosság, mely az északi s a déli területek lepkéi közt mutatkozik, területek, melyeket hozzájuk egyáltalában nem hasonló hatalmas szárazulat választ el egymástól. Az argentiniai pampasokban egészen analog, sőt gyakran ugyanazok a lepkék találhatók, mint az Egyesült-Államok nagy praeriáin, oly fajok, melyek a közbeneső egész neotropikus öserdőben nem tenyésznek. Csaknem ugyanazon szélességi foknál, melyen az utolsó *Morpho* elhagy bennünket, fellépnek mind észak, mind dél felé a *Pyrameis* *Carye*, a *Colias*-, és *Deiopeia*-fajok. Az *Euptoieta* *Claudia* alig különböző alakjai előfordulnak az Egyesült-Államokban éppen úgy, mint Uruguayban, holott ez a faj a közben elterülő tropikus Dél-Amerikában egyáltalában nem található, illetőleg itt a lényegesen eltérő *Euptoieta* *Hegesia* helyettesíti.

Mindezek megállapíthatók, de nehezen magyarázhatók

Lepke-eltérések a Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteményéből.

Irta A. Aigner Lajos.

III.

Melanargia Galatea L. ab. *Franzenaui* Aig. (♀, 52 mm.).
Összes rajzolata, alul is, fakóbarna. (F r i v a l d v s z k y-gyűjtte